

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

มุสลิมทุกคนต่างใฝ่ฝันที่จะเป็นที่รักของอัลลอฮ์ และเป็นที่รักของคนรอบข้างและสังคมโดยรวม ทุกคนใฝ่ฝันที่จะเป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องและมีเกียรติในสังคมและโลกอาคิเราะฮ์ และใฝ่ฝันที่จะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีบนโลกนี้และได้รับการตอบแทนที่ดีในโลกอาคิเราะฮ์และปลอดภัยจากไฟนรก...ทั้งหมดนั้นล้วนเป็นความดีงามของอิสลาม (al-'Adawiyy, 1997: 5-6)

ผู้ที่จะเป็นที่รักของอัลลอฮ์ เป็นที่รักและนำชื่นชมจากคนรอบข้าง และได้รับการตอบแทนที่ดีงามในโลกอาคิเราะฮ์ จำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม และผู้ที่มีคุณลักษณะที่เพียบพร้อมด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงามคือท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ยกย่องท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ว่าเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมที่ยิ่งใหญ่ ซึ่งพระองค์ได้ตรัสใน อัลกุรอ่านว่า

﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾

(القلم: 4)

ความว่า “และแท้จริงเจ้านั้นอยู่บนคุณธรรมอันยิ่งใหญ่”

(อัลเกาะลัม: 4)

แน่นอนว่า อัลลอฮ์ ﷻ ทรงบังเกิดท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เพื่อเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรมจริยธรรมที่สมบูรณ์แบบและดีเยี่ยมแก่ประชาชาตินี้ ดังคำกล่าวของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ที่ว่า

((إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ صَالِحَ الْأَخْلَاقِ))

(أحمد، 1995 : 8952، البيهقي، 2003 : 20572)

ความว่า “แท้จริง ฉัน ได้ถูกบังเกิดขึ้นมาเพื่อที่ฉันจะทำให้เกิดความ
สมบูรณ์ซึ่งคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม”

(Ahmad, 1995: 8952, al-Baihaqi, 2003: 20572)

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ป่าวประกาศแก่ประชาชาติมุสลิมว่า ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ คือ
แบบอย่างที่ดีงามที่พวกเขาจำเป็นต้องยึดปฏิบัติ เพื่อที่จะได้รับความรักความเอ็นดูจากอัลลอฮ์ และ
ได้รับการตอบแทนที่ดีงามในวันอากิเราะฮ์ พระองค์ ﷻ ตรัสว่า

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ

وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا﴾ (๓)

(الأحزاب: 21)

ความว่า “โดยแน่นอน ในเราะสุลของอัลลอฮ์เป็นแบบฉบับ
อันดีงามสำหรับพวกเขาแล้ว สำหรับผู้ที่หวัง (จะพบ) อัลลอฮ์และ
วันปรโลกและรำลึกถึงอัลลอฮ์อย่างมาก”

(อัลอะหฺซาบ: 21)

ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้กล่าวถึงความประเสริฐของผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม
ที่ดีงามว่า

((أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا))

(أبو داود، د.ت.: 4682، الترمذي، د.ت.: 1162)

ความว่า “บรรดาผู้ศรัทธาที่มีศรัทธาที่สมบูรณ์ที่สุดคือผู้ที่มี
จริยธรรมที่ดีงามที่สุดในหมู่พวกเขา”

(Abū Dāwūd, n.d.: 4682, al-Tirmidhiy, n.d.: 1162)

ท่านนบีมุฮัมมัด ✕ ยังกล่าวอีกว่า

((مَا مِنْ شَيْءٍ يُوضَعُ فِي الْمِيزَانِ أَثْقَلُ مِنْ حُسْنِ الْخُلُقِ وَإِنَّ صَاحِبَ حُسْنِ الْخُلُقِ لَيَبْلُغُ بِهِ دَرَجَةَ صَاحِبِ الصَّوْمِ وَالصَّلَاةِ))
(الترمذي، د.ت: 2004)

ความว่า “ไม่มีสิ่งใดที่ถูกลงไว้บนตราชั่ง (ในวันอาคิเราะฮฺ) ที่หนักไปกว่าการมีจริยธรรมที่ดีงาม และแท้จริงผู้ที่มิมีจริยธรรมที่ดีงาม (ผลบุญของเขา) จะสูงถึงระดับ (ผลบุญของ) ผู้ที่ถือศีลอดและละหมาด”

(al-Tirmidhiy, n.d.: 2004)

ท่านนบีมุฮัมมัด ✕ ได้ปฏิบัติเป็นแบบอย่างแก่ประชาชาติอิสลามด้วยการวิงวอนขอพรต่ออัลลอฮฺในละหมาดเป็นประจำเพื่อขอให้พระองค์ปกปักษ์รักษาท่านให้ดำรงอยู่ในจริยธรรมและคุณธรรมที่ดีงามและห่างไกลจากความเลวทรามทั้งหลาย ด้วยคำว่า

((... وَاهْدِنِي لِأَحْسَنِ الْأَخْلَاقِ لَا يَهْدِي لِأَحْسَنِهَا إِلَّا أَنْتَ وَاصْرِفْ عَنِّي سَيِّئَهَا لَا يَصْرِفُ عَنِّي سَيِّئَهَا إِلَّا أَنْتَ))
(مسلم، 1998: 771)

ความว่า “และขอพระองค์โปรดชี้นำเข้าสู่การมีจริยธรรมที่ดีงามที่สุด ไม่มีผู้ใดสามารถชี้นำสู่จริยธรรมที่ดีงามนอกจากพระองค์ และขอพระองค์โปรดขจัดพฤติกรรมที่เลวทรามออกจากข้า ไม่มีผู้ใดสามารถขจัดพฤติกรรมที่เลวทรามออกจากข้านอกจากพระองค์”

(Muslim, 1998: 771)

ด้วยการยึดปฏิบัติในคุณธรรมจริยธรรมที่ดั่งงามของบรรดาบรรพชนรุ่นแรกตามที่ท่านนบีมุฮัมมัด × ได้ทิ้งเป็นแบบอย่างไว้ ทำให้พวกเขาเป็นปวงชนียบุคคลที่มีจริยธรรมที่สูงส่ง ประชาชนจากที่ต่างๆ ได้ทยอยเข้ารับอิสลามเป็นระลอกๆ เนื่องจากพวกเขาได้เห็นและสัมผัสถึงการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีเยี่ยม และการจริยธรรมที่สูงส่งยิ่งกว่าที่พวกเขาเคยประสบมา (al-khaznadar, 1997: 13)

โรงเรียนเป็นสถาบันการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการอบรมขัดเกลาเยาวชนและบ่มเพาะวัฒนธรรมและพฤติกรรมที่ถูกต้อง สถาบันการศึกษาโดยรวมได้ให้ความสำคัญกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้เวลาว่างของเยาวชนให้เป็นประโยชน์ต่อพวกเขาเอง และเพื่อเปลี่ยนแปลง ปลุกฝังและพัฒนาบุคลิกภาพของผู้เรียนในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านคุณธรรมจริยธรรม เพราะการเรียนรู้ไม่ได้เป็นเพียงการดักดวงความรู้เท่านั้น แต่เป็นกระบวนการที่เอื้อประโยชน์ในการสร้างบุคลิกภาพที่ดั่งงามแก่นักศึกษาในทุกๆ ด้าน พร้อมกับปลุกฝังจิตวิญญาณความรับผิดชอบในชีวิต ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมรอบข้าง (al-Kharāshiy, 2004: 6)

ด้วยเหตุนี้ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จึงได้กำหนดจุดมุ่งหมายซึ่งเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ไว้ว่า “เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์” (กรมวิชาการ, 2545: 4-5)

ผู้เรียนจะได้รับประโยชน์จากกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่โรงเรียนได้จัดไว้ พวกเขาได้มีโอกาสสร้างปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนคนอื่นๆ โดยผ่านกิจกรรมต่างๆ เหล่านั้น และด้วยการมีปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนพฤติกรรม และคุณธรรมจริยธรรมที่ดั่งงามในหมู่นักเรียน (al- Kharāshiy, 2004: 6)

ดังนั้น กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่เกิดขึ้นอย่างเป็นกระบวนการด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มุ่งเสริมเจตคติ คุณค่าชีวิต ปลุกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข (กรมวิชาการ, 2546: 2-3)

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นสถานศึกษาของเอกชนที่พัฒนามาจากการเรียนระบบ “ปอเนาะ” เป็นสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนวิชาศาสนาควบคู่กับวิชาสามัญ โดยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐในด้านงบประมาณ บุคลากร และวิชาการ

ระเบียบปฏิบัติและกระบวนการที่ใช้ในการบริหารงานของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจะปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2498 โดยมีโต๊ะครูเป็นเจ้าของ ผู้จัดการและครูใหญ่เป็นผู้รับผิดชอบด้านการบริหารจัดการ (วิทยา บุญสม, 2520: บทคัดย่อ)

จังหวัดยะลา เป็นจังหวัดหนึ่งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามอยู่อย่างหนาแน่น ทุกโรงเรียนล้วนมุ่งเน้นการอบรมขัดเกลาพฤติกรรมของผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงามและมีค่านิยมที่พึงประสงค์ตามหลักการอิสลาม โดยจะมีกิจกรรมการบ่มสอนและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมทั้งทางตรงในรายวิชาจริยธรรม และทางอ้อมในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนอกเวลาเรียน แต่จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นพบว่า การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตจังหวัดยะลาได้ประสบกับปัญหาและอุปสรรคหลายอย่าง ทั้งด้านเวลา อุปกรณ์ งบประมาณ และความร่วมมือของบุคลากรและผู้เรียนเอง

จากความเป็นมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมการเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ศึกษาปัญหาและอุปสรรคบางประการที่ทำให้การจัดกิจกรรมดังกล่าวไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร พร้อมทั้งนำเสนอข้อเสนอแนะและวิธีการแก้ปัญหา เพื่อเป็นแนวทางในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับสถาบันการศึกษาในทุกระดับต่อไป อินชาอัลลอฮ์

ทั้งนี้ จากการศึกษางานวิจัย ผู้วิจัยยังไม่พบว่ามีกรณีเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาในเรื่องดังกล่าว โดยเลือกศึกษาเฉพาะการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ที่เรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต1 โดยมีคำถามในการวิจัย ดังนี้

1. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต1 มีรูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาอย่างไร
2. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต1 ได้ประสบกับปัญหา และอุปสรรคอะไรบ้างในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษา

1.2 วัตถุประสงค์

ในการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต1
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต1

1.3 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีความสำคัญและประโยชน์ ดังนี้

1. จะได้ทราบถึงรูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต1
2. จะได้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของผู้บริหาร ฝ่ายกิจกรรมหรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและครูผู้สอน ซึ่งมีส่วนร่วมในการดูแลและให้คำปรึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม อันจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน หรือผู้สนใจที่เกี่ยวข้อง ในการที่จะพัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้เกิดผลซึ่งคุณธรรมจริยธรรมอิสลามที่พึงปรารถนาต่อไป

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยจะศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต1 โดยกำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ทำการวิจัยในครั้งนี้ คือ

ครูผู้สอนสายวิชาศาสนาและวิชาสามัญ

2. กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ

ครูผู้สอนสายวิชาศาสนาและวิชาสามัญ จำนวน 400 คน จาก 6 โรงเรียน

1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ในการแปลความหมายอายะฮ์ อัลกุรอานเป็นภาษาไทย ผู้วิจัยจะยึดคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมคำแปลเป็นภาษาไทย ของสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ ซึ่งจัดพิมพ์และเผยแพร่ โดยศูนย์กษัตริย์พะฮัดเพื่อการพิมพ์คัมภีร์อัลกุรอาน นครมะดีนะฮ์ มุเนาะเราะฮ์ ฮ.ศ. 1419 และจะระบุชื่อสุเราะฮ์และหมายเลขอายะฮ์ไว้ในวงเล็บถัดจากความหมายของอายะฮ์นั้นๆ

2. การปริวรรตอักษรอาหรับ-ไทย ผู้วิจัยจะใช้เอกสารอ้างอิงคำเขียนเทียบศัพท์ของวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และการเทียบอักษรวิธอาหรับ-อังกฤษ ผู้วิจัยจะเทียบตามมาตรฐานของหอสมุดคองเกรส (The Library of Congress) สหรัฐอเมริกา

3. ข้อมูลที่ได้จากหนังสือหรือเอกสารต่าง ๆ ผู้วิจัยจะอ้างถึงด้วยการเขียนนามปี โดยมีชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ และเลขหน้าที่ใช้ในการอ้างอิง ในเครื่องหมายวงเล็บ ซึ่งจะใช้ปีพุทธศักราชสำหรับหนังสือภาษาไทยและปีคริสต์ศักราชสำหรับหนังสือต่างประเทศ

4. สำหรับการใช้อยู่ลักษณะในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้อยู่ลักษณะบางอย่าง ดังนี้

4.1 ﴿﴾ อ่านว่า สุบหานะฮฺ วะตะอาลา เป็นคำสรรเสริญต่อเอกองค์ อัลลอฮฺ แปลว่า อัลลอฮฺ ผู้ทรงมหابริสุทธิ

4.2 ﴿﴾ อ่านว่า ค็อลลัลลอฮฺ อะลัยฮิ วะสลัลม เป็นพรภาวนาที่ชาวมุสลิมกล่าวแต่ท่านนบีมุฮัมมัด ซึ่งมีความหมายว่า ขออัลลอฮฺโปรดประทานพรและความสันติสุขแก่ท่านด้วยเทอญ

4.3 ﴿﴾ อ่านว่า อะลัยฮิส สลาม เป็นพรภาวนาที่ชาวมุสลิมกล่าวแต่บรรดานบีท่านอื่น ๆ นอกจากนบีมุฮัมมัด ซึ่งมีความหมายว่า ขออัลลอฮฺทรงประทานความสันติสุขแก่ท่านด้วยเทอญ

4.4 ﴿﴾ อ่านว่า เระฎีอัลลอฮฺ อันฮฺ เป็นพรภาวนาที่ชาวมุสลิมกล่าวแต่บรรดาเศาะหาบะฮฺ (สาวกของท่านนบีมุฮัมมัด ﴿﴾) แปลว่า ขออัลลอฮฺทรงยอมรับในตัวของพวกเขาเถิด

4.5 ﴿.....﴾ คือ สัญลักษณ์ใช้กำกับอายะฮ์อัลกุรอาน

4.6 ((.....)) คือ สัญลักษณ์ใช้กำกับสำนวนของหะดีษ

4.7 “.....” คือ สัญลักษณ์ใช้กำกับความหมายของอัลกุรอาน ความหมายของหะดีษ คำพูดของปราชญ์ และคำพูดของกลุ่มตัวอย่างที่ให้การสัมภาษณ์

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง รูปแบบหรือลักษณะที่มีกระบวนการในการดำเนินการหรือจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของแต่ละโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต1 โดยมุ่งเน้นคุณธรรมจริยธรรมตามหลักการอิสลาม

2. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การสร้างเจตคติที่ดีในการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมตามระบอบศาสนาอิสลาม ซึ่งยึดจากอัลกุรอานและแบบฉบับของท่านนบีมุฮัมมัด ﴿﴾ โดยกระทำการอย่างบริสุทธิ์ใจและสามารถดำเนินได้อย่างสม่ำเสมอ มีการปฏิบัติได้ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านความเกรงกลัวต่ออัลลอฮฺ ด้านความอดทน ด้านการให้อภัย ด้านความบริสุทธิ์ใจ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และด้านความยุติธรรม

3. **โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม** หมายถึง โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (1) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 เป็นโรงเรียนซึ่งทำการสอนทั้งวิชาศาสนาและวิชาสามัญควบคู่กันไป ที่อยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดยะลา เขต1 กระทรวงศึกษาธิการ

4. **ผู้บริหาร** หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นผู้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผู้กำหนดรูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมพร้อมทั้งอำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนดังกล่าว

5. **ฝ่ายกิจกรรมหรือเจ้าหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน** หมายถึง ผู้รับผิดชอบ ดูแล ดำเนินการและติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยตรง เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่นักเรียน

6. **ครูผู้สอน** หมายถึง ครูหรืออาจารย์ที่ทำการสอนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาทั้งสายวิชาศาสนาและวิชาสามัญ ซึ่งมีส่วนร่วมในการดูแล ให้การคำปรึกษาและรับผิดชอบเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของนักเรียน

7. **นักเรียนระดับมัธยมศึกษา** หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ประจำปีการศึกษา 2550 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต1 ที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา